

Fåberg menighetsråd
Carl Haugensv 2
2638 FÅBERG

dok 121
Kultur- og kirkeavdelingen
Snr: 200800738 1.9.08
Kode Ki-SD1

Fåberg 28. august 2008

Kultur- og kirkedepartementet
Kirkeavdelingen
Postboks 8030 Dep.
0030 OSLO

STYRKET DEMOKRATI I DEN NORSKE KIRKE – HØRINGSUTTALELSE FRA FÅBERG MENIGHETSRÅD

Vi viser til arbeidsgruppens innstilling av 13. mai 2008. Fåberg menighetsråd har lest innstillingen og ønsker å uttale seg om noen av forslagene.

Først vil vi bemerke den korte fristen som er gitt. Menighets- og fellesrådene er høringsinstanser, men tidspunkt for utsendelse av innstillingen og kort høringsfrist fører til at høringen knapt fremstår som reell. Vi mener at med så inngripende endringsforslag burde man tatt seg tid til en forsvarlig behandling. Denne svakheten ved prosessen kommer i et særlig underlig lys i og med at det nettopp er demokratiet i kirken som er tema.

Så til selve innholdet i rapporten:

Vi ser behovet for mer oppmerksomhet og informasjon omkring kirkelige valg. Slik sett støtter vi tanken om en felles kirkelig valgdag. På den måten kan nasjonal og lokal informasjon samkjøres.

Tid og sted for valgene:

Det er bred enighet om at større oppmerksomhet omkring og deltakelse ved kirkelige valg er ønskelig. En felles valgdag over hele landet fremstår som en åpenbar fordel. I rapporten drøftes om denne valgdagen skal sammenfalle med offentlige valg eller være en egen dag i år hvor det ikke holdes valg. Arbeidsgruppen foreslår å utprøve kirkelige valg samtidig med offentlige valg i alle sokn.

Menighetsrådet støtter ikke dette forslaget. Vi mener det er mye som taler for en egen valgdag for kirken. I rapporten vises til Svenska kyrkan, som har fått oppmerksomhet om valgene fra 80 % av de stemmeberettigede medlemmene ved en slik ordning. Det opplyses ikke hva denne oppmerksomheten omfatter, eller hvor mange som brukte stemmeretten. Likevel synes det logisk at det er lettere å få oppmerksomhet om kirken, valgene og aktuelle saker når det ikke samtidig er offentlige valg.

Det er også andre betenkeligheter med å ha felles tid og sted som offentlige valg. I mange sokn er det flere valgkretser. Valget går over to dager mange steder. Dette medfører et stort

ressursbehov og kan bli vanskelig å gjennomføre. Det kan også være problematisk å finne lokaler som ivaretar kravene om på den ene siden umiddelbar nærhet, på den andre siden å framstå som selvstendige og atskilte valg, samtidig som tilgjengelighet og utforming er tilfredsstillende.

Ikke minst har vi prinsipielle innvendinger. Kirkevalg og offentlige valg er ikke samme sak. At andre tros- og livssynssamfunn i prinsippet kan benytte samme ordning må betegnes som illusorisk. Den særstillingen Den norske kirke hittil har hatt er under stadig debatt. Utviklingen går i retning av større selvstendighet. I lys av dette synes vi det blir feil å gå i motsatt retning når det gjelder kirkelige valg.

Vi vil derfor foreslå at man heller gjør forsøk med kirkelig valgdag i år hvor det ikke er offentlige valg. Dette bør være en felles valgdag for hele landet, som understøttes av både nasjonal og lokal informasjon. Valget kan holdes i kirkene/ menighetenes egne lokaler eller i andre egnede lokaler. Det legges til rette for forhåndsstemming som skissert i rapporten.

Direktevalg:

Store enheter var mer positive til økt bruk av direkte valg (KIFO rapport 3, 2007) men det er i de store menighetene at valgdeltakelsen er lavest (tabell 4.2), og at det er vanskeligst å finne tilstrekkelig mange kandidater (tabell 4.1). Her ligger det et paradoks.

KIFO rapport 3, 2007 konkluderte med at ”det ikke var flertall blant høringsinstansene for økt bruk av direkte valg til kirkelige organer ut over menighetsrådet”

Arbeidsgruppen sier i sin rapport at arbeid for å styrke demokratiet i Den norske kirke handler om å styrke medlemmenes mulighet til engasjement og deltagelse. Videre at det handler om hvilken innflytelse valgte organer har, og at å tilføre kirkelige organer økt beslutningsmyndighet innebærer en styrking av det kirkelige demokrati. Vi synes de foreslåtte tiltakene kan komme i konflikt med disse påstandene. Ved å endre fra indirekte til direkte valg som foreslått, fratras det valgte menighetsrådet innflytelse. Vi viser her til rapportens side 27, hvor det påpekes at ”kirkens ordning må sikre at all kirkelig prioritering har feste i den lokale menigheten og dens organer. Den lokale virksomheten er livsnerven i kirken.” Menighetsrådet slutter seg til dette, men mener at denne forankringen svekkes gjennom direkte valg.

Samtidig vil vi peke på det faktum at medlemmene i dag har mulighet til engasjement og deltagelse gjennom sin stemmerett og sin valgbarhet. Det er ikke muligheten som er problemet, men motivasjonen.

Det er stadig mer vanskelig å rekruttere mange nok kandidater til listene. Når det gjelder bispedømmeråd og Kirkemøte, er vi skeptiske til om direktevalg med ”mer og bredere informasjon omkring (...) hva kandidatene står for teologisk, kirkelig og samfunnsmessig” vil gjøre det mer attraktivt å stille seg til disposisjon. Arbeidsgruppen har selv, på s 52 i rapporten, påpekt faren for større grad av polarisering og konflikt i kirken gjennom en slik ordning. Vi mener dette problemet må tillegges vekt. I tillegg kommer demokratiske innvendinger: Store sokn får potensielt mer innflytelse enn små. Mobilisering og aksjoner kan gi uforholdsmessig store utslag. De vil også lett kunne gå på bekostning av et helhetssyn.

Arbeidsgruppen foreslår at antallet leke medlemmer i bispedømmerådene skal øke fra 4 til 7/8/9. (Vi setter spørsmålsteget ved hvor realistisk dette er med tanke på å få mange nok kandidater.) Dette oppfatter vi som et ganske inngripende forslag. Andelen leke medlemmer i Kirkemøtet og bispedømmerådene øker fra ca 60 % til ca 75% . Det begrunnes med at det vil styrke den demokratiske legitimiteten i Kirkemøtet. **Her ligger det en betydelig maktoverføring fra ordinerte til leke representanter.**

Når det gjelder økningen av antall leke medlemmer, begrunnes dette med at det vil ”styrke de kirkelige rådsorganenes demokratiske legitimitet og kirkelige representativitet” og ”sikre mangfold”. Som argument for ikke å øke den ordinerte tjenestes representasjon legges vekt på at ”sammensetning av de kirkelige organer ikke er begrunnet i hensynet til det antall personer som står bak hver kategori (...) men at kategorien i seg selv skal være representert”. Det samme gjelder for de leke kirkelig tilsattes representasjon. Her mener vi det mangler konsistens, i det makt knyttet til styring av kirken som helhet flyttes fra en kategori til en annen, uten nærmere utredning.

Senket stemmerettsalder:

Fåberg menighetsråd støtter ikke forslaget om å senke stemmerettsalderen til 15 år.

Motivasjon:

Som både vi og arbeidsgruppen har vært inne på, er det et problem å rekruttere tilstrekkelig mange kandidater til valglistene. Dette er en kirkedemokratisk utfordring på linje med lav valgdeltakelse. Vi støtter derfor forslaget om å gjennomføre erfarings- og motivasjonsundersøkelser blant medlemmer av menighetsråd og bispedømmeråd/Kirkemøte i hver valgperiode. Vi ønsker oss også andre tiltak som kan gi kunnskap om hva som hemmer og fremmer motivasjon til å delta.

Økonomi:

Som arbeidsgruppen selv skriver på s 76, har forslagene betydelige økonomiske og administrative konsekvenser. Vi stiller oss tvilende til kost-nytte perspektivet ved en del av forslagene. Når det gjelder menighetsrådsvalg, viser forsøkene i 2005 en økning i valgdeltakelse. Den har likevel bare økt fra 3,6 % i 2001 til 4,2 % i 2005 på landsbasis. (Høyest i Hamar, økning fra 5,2 % til 9,1 %)

Samlede utgifter til valget i 2009 er anslått til mellom 81,92 og 111,52 millioner kroner. Omtrent samme utgifter er anslått til valget i 2011.

Dette er meget høye utgifter. Vi forutsetter at dette ikke går ut over kirkens og menighetenes operative arbeid!

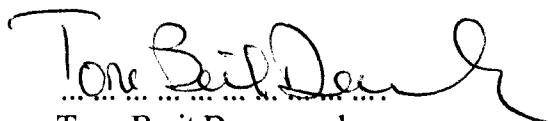
Avslutning:

Vi viser kirkel § 9, 1. ledd hvor det heter at menighetsrådet skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i soknet. Ettersom soknet er den grunnleggende enhet i Den norske kirke (§ 2, 1. ledd) tolker vi det slik at hele kirkens organisering skal ha dette fokuset. Dette mener vi er i tråd med kirkelovens formål, som etter § 1 er å ”legge forholdene til rette for et aktivt engasjement og en stadig fornyelse i den evangelisk-lutherske folkekirke i Norge.”

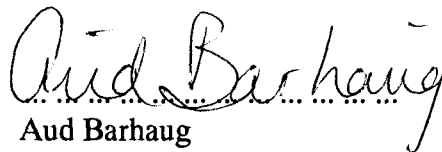
Menighetsrådet mener på denne bakgrunn at det aktive engasjement i de lokale menigheter er selve livsnerven for kirkens virksomhet. Menighetene og kirken som helhet må sikres midler til å holde denne virksomheten levende, og til å videreutvikle den. Det er naturligvis ønskelig med større deltakelse ved kirkelige valg, både når det gjelder bruk av stemmeretten og vilje til å stille til valg. Vi mener imidlertid at denne utfordringen bør møtes på en annen måte enn arbeidsgruppen foreslår. Gjennom liv og engasjement lokalt og nasjonalt bør kirken kunne være en interessant aktør i samfunnet. Vi tror imidlertid det i det lange løp er bedre for "det jevne medlem" å dele dette engasjementet hvis man opplever en lokal forankring, og at det går en rød tråd gjennom virksomheten. Hvis man åpner for større grad av polarisering og fokus på enkeltsaker, med dertil hørende aksjoner og konflikter, vil det føre til økt avstand og fremmedgjøring.

Med hilsen

for Fåberg menighetsråd

Tone Berit Dannemark
leder

Aud Barhaug
nestleder